

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Стоянка Петкова – Георгиева

катедра „Индуриални технологии и мениджмънт“, Университет
„Проф. Д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас,
член на научно жури, сформирано със заповед №УМО – 39 от 22.02.2016г. на
Ректора на Университет „Проф. Д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас

Относно: дисертационен труд на докторант Сотир Емилов Богословов на тема *“Оптимизация управлението на запасите в преработвателните предприятия”*, представен за придобиване на образователна и научна степен „ДОКТОР“ по научна специалност „Организация и управление на производството (индустрията)“, шифър 05.02.21.

1. Кратки биографични данни:

Докторантът Сотир Емилов Богословов придобива бакалавърска степен по МИО в Икономически Университет – гр. Варна през 2010г., а през 2011г. – магистърска степен по Международен бизнес от същия университет. В периода между завършването на висше образование и зачисляването му като редовен докторант той работи в областта на международната търговия и управлението на производствените запаси в преработвателния сектор. От 2013г. до 2016г. работи като хонорован асистент по „Стопански анализ“ към катедра „Индуриални технологии и мениджмънт“. През 2016г. работи като хонорован асистент по „Международни икономически отношения“ към катедра „Маркетинг и туризъм“ в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас.

2. Обща характеристика на представените трудове:

Представеният ми за становище дисертационен труд се състои от 219 машинописни страници, от които Въведение – 8 стр.; Първа Глава – 72 стр.; Втора Глава – 20 стр.; Трета Глава – 62 стр.; Четвърта Глава – 37 стр.; Заключение – 6 стр.; Библиография – 4 стр.; Приложения – 7 стр. В библиографската справка са включени общо 114 литературни източника, от които 10 са на кирилица и 104 са западна литература. В изложението са разположени общо 20 таблици и 37 фигури. Части от дисертацията са отпечатани в общо 8 публикации в журнали с рецензионна колегия.

3. Характеристика на научната проблематика в дисертационния труд:

В дисертационния труд се изследват възможностите за разработване на насоки за оптимизиране на управлението на запасите (УЗ) в преработвателните предприятия въз основа на оценка на теоретичните постановки за управлението на запасите. Проведено е изследване на състоянието на управлението на запасите в преработвателните предприятия за разкриване на резервите за подобрения в процеса и анализ на връзката между използваните принципи и подходи за управление на запасите и резултатите от фирмената дейност.

Научен проблем – в следствие на изследване на управлението на запасите в преработвателните предприятия са формулирани насоки за оптимизиране на процеса, прилагането на които да доведе до подобряване на конкурентоспособността и пазарно-финансовите резултати на предприятията.

Актуалност и значимост – Въпреки получените световна популярност принципи за опериране на предприятията при нулеви нива на запасите, днес почти всички преработвателни организации поддържат значителен обем запаси. От друга

страна, направеният преглед на научните източници показва отсъствие на изследвания, които да дадат конкретни практически насоки за намиране на оптимални подходи за управление на запасите.

Освен това, доказаната в хода на изследването зависимост между методите за управление на запасите и резултатите от фирмената дейност показва високата теоретико-практическа значимост на разглеждания проблем.

Научна новост – дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни приноси в следните области:

- Формулирани са две водещи направления в управлението на запасите, условно наречени нова и стара парадигма. Аргументирано е, че в съответствие с повишаването на потребността на предприятията от генериране на конкурентно предимство се е изменила и целта на УЗ.
- Разработена е концептуална рамка за изследване на управлението на запасите.
- Анализът на получените резултати от изследването разкрива степента на използване на различните практики и подходи при УЗ, които прилагат преработвателните предприятия.
- Разкрити са разликите между малките и големите предприятия по отношение на използваните принципи и подходи при УЗ. Отчетените особености на УЗ при малките и големите предприятия позволяват целевото прилагане на формулираните насоки за оптимизация, за да бъдат адресирани специфичните нужди на предприятията.
- В резултат на корелационния анализ на връзките между обобщените показатели за изследване на принципите и подходите за УЗ и показателите за резултатите от фирмената дейност, предприятията имат възможност да насочат усилията си към оптимизация на УЗ в тази област, която отговаря на стратегическите им цели.
- Формулирани са конкретни насоки за оптимизация на управлението на запасите в преработвателните предприятия на база проведеното проучване.

Обект на изследване са преработвателните предприятия в България.

Предмет на изследване:

1. Същността и особеностите на УЗ в преработвателните предприятия.
2. Характеристиките на средата, в която протича процесът по УЗ в преработвателните предприятия: нивото на обслужване на клиентите, използваните подходи за прогнозиране и планиране на производството, характеристиките на материалното осигуряване (снабдяване), организационната структура на процеса по вземане на решения, свързани с УЗ.
3. Използваните принципи и подходи за УЗ в преработвателните предприятия, включващи степента на използване на световно утвърдени практики, целите на УЗ, софтуерната осигуреност на дейността и склонността на предприятията за търсене на по-високо ниво на ефективност на УЗ чрез развитие на сътрудничеството с останалите участници във веригата на доставките.
4. Тенденциите и факторите, влияещи върху развитието на УЗ.
5. Прекият ефект от УЗ, изразяващ се в съотношението между размера на запасите и приходите от продажби на предприятията, както и причините за нивото му.
6. Връзката между използваните принципи и подходи за УЗ и крайния резултат от фирмената дейност, измерен чрез постигнатите нива на конкурентоспособност от предприятията и пазарно-финансовите им резултати.

Заложена и изпълнена е **основната цел на изследването**, а именно да се разработят насоки за оптимизиране на УЗ в преработвателните предприятия въз основа на оценка на теоретичните постановки за УЗ, да се изследва УЗ в предприятията за

разкриване резервите за подобрения в процеса и анализ на връзката между използваните принципи и подходи за УЗ и резултатите от фирмената дейност.

Подходи на изследване - в дисертацията е използвано анкетно проучване чрез съставен за целта въпросник за получаване на информация относно актуалното състояние на управлението на запасите в преработвателните предприятия.

Методи - за получаването на достоверна и надеждна научна информация в дисертацията са използвани следните методи:

Метода на личното интервю при набиране на данните.

Статистически анализ на получените данни чрез специализиран софтуер.

Непараметричен тест на Ман-Уитни за откриване на статистически значима разлика между две извадки.

Корелационен анализ

Проверка на надеждността на използваните показатели чрез коефициента Алфа на Кронбах.

4. Структура на дисертационния труд:

Дисертационният труд е структуриран във въведение, четири глави, заключение, списък на цитираната литература и приложение.

Глава първа (Теоретични основи на управлението на запасите) съдържа обобщаващ анализ на съществуващите теоретични виждания за ролята на запасите във фирменото управление. В тази връзка са разгледани различните аспекти на запасите, основните подходи за класификация и разходите, свързани със запаси. В следствие на това е изяснен разнопосочният ефект върху резултата от фирмената дейност, който има натрупването на запаси. Акцентът в главата е поставен върху разграничаването на двете основни концепции за целта на УЗ, условно наречени нова и стара парадигма за управлението на запасите. Доказана е връзката между УЗ и измерителите на конкурентоспособността на предприятията от една страна и пазарно-финансовите резултати от друга.

В *Глава втора* (Методика за изследване състоянието на управлението на запасите в преработвателните предприятия) е представена разработената методика за изследване на УЗ. Тя включва набор от показатели и подпоказатели, формулирани така, че да дадат възможно най-пълна представа за състоянието на УЗ в преработвателните предприятия. Изяснен е подхода за набиране на данни и методите за анализ на получената информация.

Глава трета (Анализ и оценка на управлението на запасите в преработвателните предприятия) съдържа резултатите от проведеното проучване. Представена е обобщена характеристика на състоянието на УЗ в преработвателните предприятия по показатели. Освен това са изследвани различните подходи, използвани от преработвателните предприятия в зависимост от размера им. Главата съдържа и анализ на корелационната зависимост между подходите за УЗ и резултата от фирмената дейност.

Глава четвърта включва обобщаващи изводи за състоянието на УЗ в преработвателните предприятия. Освен това, на тяхна база в главата са формулирани шест насоки за оптимизация на УЗ, които имат силна практическа приложимост. Тъй като походите за оптимизация на УЗ са изведени въз основа на анализа на зависимостите между УЗ и резултата от фирмената дейност може да се очаква, че прилагането им ще доведе до цялостно подобряване на показателите за дейността на предприятията.

5. Основни научни и научно-приложни приноси:

5.1. Научни приноси:

Изведените от докторанта научни приноси отговарят на изложението в дисертационния труд. Като най-съществени се открояват извеждането на концептуалните разлики в подходите за управление на запасите в зависимост от изменящите се стопански условия и начините за придобиване на конкурентно предимство. Освен това е разработена методика за изследване на състоянието и ефективността на управлението на запасите в преработвателните предприятия, която дава възможност за бъдещо разширяване и задълбочаване на изследването.

5.2. Практическо приложение:

Изводите и заключенията в дисертационни труд са формулирани на базата на проведено от докторанта изследване на 97 преработвателни предприятия. В извадката присъстват както големи, така и средни и малки предприятия в съотношение, близко до това в националната икономика на страната. Освен това, изследването включва предприятия от значителен брой промишлени отрасли. Това дава основание да се счита, че получените в дисертационния труд резултати се характеризират с висока практическа приложимост и значимост.

От особен интерес е възможността за насочване на усилията за оптимизация на управлението на запасите в област, която отговаря на стратегическите цели на предприятията. Тя е постигната чрез използването на корелационен анализ на връзките между обобщените показатели за изследване на принципите и подходите за УЗ и показателите за резултатите от фирмената дейност. Формулирани са конкретни насоки за оптимизация управлението на запасите в преработвателните предприятия на база проведеното проучване.

Резултатите, посочени в становището от 1-5т., надхвърлят изискванията на Университет „Проф. Д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

Дисертационният труд е съобразен с изискванията, заложи в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. Д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас.

Авторефератът правилно отразява основните акценти в резултати в дисертационния труд.

З А К Л Ю Ч Е Н И Е

В заключение на настоящото становище давам своята положителна оценка на дисертационния труд. Кандидатът за образователна и научна степен „доктор“ **напълно отговаря** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото прилагане и е в съответствие с нормативните изисквания на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, гр. Бургас. Притежава професионални качества на изследовател в своята област, с доказани научни и практико-приложни приноси за образователно-научната степен „доктор“.

Препоръчвам на научното жури да присъди на СОТИР ЕМИЛОВ БОГОСЛОВОВ образователната и научна степен „ДОКТОР“ по научна специалност „Организация и управление на производството“, шифър 05.02.21., съгласно ЗРАСРБ.

гр. Бургас
Дата: 12.05.2016г.

С уважение:.....
/доц. д-р Ст. Петкова-Георгиева/